

P

Pa, V. Pan

PABIRANS

Santa Maria de *Pabirans*, en el Rosselló. Consta només en un doc. de 1198, p.p. Alart *Priv.* 82 (també *BABL* III, 152). Nom de poble Santa Maria de la Mar, a la costa, a l'esq. de la desembocadura de la Tet. Nom que es devia extingir aviat: després d'aquest hapax ja consta sempre *Santa Maria de Mari*, 1215 etc. (Ponsich, *Top.* 56). Nom de predis romans en -ANOS derivat del NP romà PAPIR (Schulze, 82.333), Aquest i la variant *Paperius* (Sch. 86) han donat diversos NLL paral·lels a Toscana, *Papiano*, *Papajano*, *Paperiano*, -*par-* (Pieri, *Top. Arno*, 170). Fosse *Papiriane* lloc antic prop de Lucca (Flechchia, *Mem. Accad. Lincei*, 1989, p. 498).

PAÇÀ

Municipi del Rosselló, cantó de Tuïr, situat al sector Nord-oriental dels Aspres. Degué existir un homònim prop de Girona i avui desconegut.¹

PRON. POP.: *pãá*, oït a Paçà mateix (1960) i a Ortafà (1959).

DOC. ANT.: 951: villa *Pacano* (Col·l. Moreau VIII, 29); 975: villa *Paciano* (Col·l. Moreau XI, 157); 1106: *Passan* (id. XIII, 69); 1136: *Paciano* (D'Albon, *Temple*, 89-90); 1141 (id. XLIII, 163); 1146: (Col·l. Moreau LXII, 11); 1148-49 (D'Albon, *Temple*, 335-36); 1163 (Col·l. Moreau LXXIII, 14); 1226 (Alart, *InvLC*, s. v. *passat*); 1142: Bernardi de *Pacano* (id.); 1172: S' Pi de *Pacano* (id.); 1221: villa de *Passiano* (id.); 1359: *Passa* (CoDoACA XII, 126); 1385: *Passano* (Alart, *Doc. géogr. hist.*, 520); 1435: *Passiano* (id., 598);

Mencions addicionals recollides per Ponsich (*Top.*, 48): 876, *Pasar*, 994, 1157, 1306, *Pacianum*; 983, 1142, *Pacatum*; 1082, parroquia de *Passiano*; 1048, *Pachatum*; 1116, *Pazanum*; 1128, 1158, 5 *Patianum*; 1138, 1636, *Passanum*; 1139 *Pasceanum*; 1188, *Pasan*; 1358, *Passan*; 1480, 1495, 1628, *Passa*.

ETIM.: És evident que ha de tractar-se de PACCIĀNU, derivat del NP PAC(C)IUS ben documentat en fonts romanes (Schulze, *Zu lat. Eigenn.*), amb *c* simple 476, i tant amb simple com doble (derivat del ll. *pax, pacis*). Ho indica altrament, el fet que des d'un punt de vista fonètic, un ètimon com ara *PAXIĀNU o *PASSIĀNU hauria donat **Paixà* en català.²

15 Cal notar els parònims romànics següents: *Pacciano*, n'hi ha tres a la Toscana (Pieri, *Top. Arno*, 168); *Passac* a Viena del Delfinat, i *Passieux* a Savoia (Skok, *Ortsn.*, 114), els quals exigeixen també una base PA(C)CIUS.³

20 De PA(C)CIĀNA vénen *Pacciana* a la Toscana (Pieri, *Top. Arno*, 168), i, també, Pla de *Petxina* a la vall de Xixona, Pechina a Almeria.⁴

Cf. *Sant Pacià* (amb tractament fonètic mig-savi), escriptor i bisbe de Barcelona del segle IV 25 (*GranEn.Cat.* XI, s. v.). Ph. R.

¹ *Paciano*, villa in pago Gerundense 922 (Skok, *Ortsn.*, pàg. 114; Aebischer, *Études top. cat.*, 117).—

² Veg. Fouché, *Phon.*, 146, 163: -CĪ- o -CCĪ- és indiferent: en fon. cat. resultat idèntic.—³ Sobre *Betxí* al terme de Nules (Pna. Cast.), veg. l'art. corresponent de l'obra present.—⁴ Veg. *DECat.* VI, 498b-499a23.

PACS

Poble de l'Alt Penedès, 3 k. a l'O. de Vilafranca.